

JAARVERSLAG

2019

STADSARCHIEF MECHELEN

Hof van Habsburg, Nokerstraat 2, 2800 Mechelen

www.stadsarchiefmechelen.be

www.facebook.com/stadsarchiefmechelen

INHOUDSTAFEL

1	Inleiding	4
2	Publiekswerking	5
2.1	Leeszaalwerking	5
2.2	Bezoekcijfers leeszalen en websites	5
2.3	Specifieke informatieverstrekking aan het publiek	5
2.4	Regionale Beeldbank	6
2.5	Erfgoedvrijwilligerswerking	7
2.6	Medewerking aan tentoonstellingen	7
2.7	Eigen tentoonstellingen	8
2.8	Rondleidingen/groepsbezoeken	8
2.9	Medewerking aan Erfgoeddag	9
2.10	Internationale Archievendag 2019	9
2.11	Samenwerking Stadsarchief en Visit (Toerisme) Mechelen	9
3	Ontsluiting	11
3.1	Ontsluitingsactiviteiten	11
3.2	Digitaliseren van bronnen	14
4	Verzamelbeleid	17
4.1	Aanwinsten via aankopen, bewaargevingen, schenkingen en overdrachten	17
4.2	Afstoting, selectie en vernietiging	18
5	Onderzoek	19
5.1	Collectie toegankelijk maken met onderwijs-en onderzoekspartners	19
6	Behoud en beheer	20
6.1	Restauratie-en conserveringsactiviteiten	20
6.2	Depotbeheer	20
7	Begeleiding en advisering	22

8	Ondersteuning en netwerking	24
8.1	Kennisdeling	24
8.2	Werking regionaal archievenoverleg DYNA'MK	24
9	Interne werking	25
9.1	Personeel	25
9.2	Vorming	26
9.3	Gebouwenbeheer - Nieuwe duurzame verlichting door project TRILUX "Licht als dienst"	27

1 Inleiding

Zoals elke organisatie bestaat het Mechelse Stadsarchief – naast de aanwezigheid van zijn rijke collecties – vooral bij de gratie van de mensen die de werking gestalte geven, door hun aantal maar wellicht nog meer door hun kennis, talenten en gedrevenheid. Die unieke mix van mensen en hun eigenschappen zorgen uiteindelijk voor de kracht van een organisatie. Elke belangrijke wijziging in de personeelssamenstelling vormt dan ook een spannend, want ingrijpend moment. Vooral gedurende het voorjaar van 2019 werd dit meer dan ooit duidelijk. Met de regelmaat van een klok volgden de verwelkomings- en afscheidsmomenten zich op. Drie selectieprocedures dienden tot een goed einde gebracht te worden en mensen moesten ‘hun nieuwe draai vinden’. Zonder overdrijven konden we spreken van de meest ingrijpende veranderingen in het personeelsbestand van het Stadsarchief van de voorbije jaren.

Eén projectbetrekking werd afgebouwd en daarnaast werden maar liefst 3 functies opnieuw ingevuld, waarbij onder meer het aantal archivarissen definitief van twee naar drie werd gebracht. Van het volledige archiefteam, dat tenslotte uit slechts zeven personen bestaat, vergde dat de nodige flexibiliteit en aanpassing: functies en takenpakketten werden herbekeken en heringedeeld, mensen moesten zich inwerken in hun (ver)nieuw(d)e functies, werkplekken ingericht, enz. Dergelijke veranderingen nemen wat tijd in beslag, maar na enkele maanden vond iedereen stilaan zijn/haar draai en plek en begon zich een nieuwe, creatieve dynamiek te ontwikkelen. De ‘nieuwe’ mensen brachten vanuit hun achtergronden en talenten frisse ideeën aan die tot nieuwe inzichten en initiatieven leidden. De werking van het Stadsarchief kreeg daardoor extra zuurstof en aldus werd een stevige basis gelegd voor de komende jaren.

Hoewel een aantal projecten en taken door de personeelswijzigingen aan een iets trager tempo uitgevoerd werden, bleef de publiekswerking ononderbroken en met succes verder lopen. De bezoekerscijfers bevestigden nogmaals de licht dalende trend voor de fysieke raadpleging in de leesalen, hetgeen evenwel ruimschoots gecompenseerd werd door een flinke stijging van de digitale bezoekerscijfers. Voor het geheel van online websites en databanken, opgezet door het Stadsarchief Mechelen, werd dit jaar de kaap van meer dan 80.000 bezoeken overschreden. Via de creatieve aanpak van onze facebookpagina vermeerderde het aantal volgers, maar vooral de website Genealogische Bronnen Mechelen kon op een grotere aandacht rekenen. Gebruikers laten regelmatig hun waardering blijken en vragen ook steeds weer om meer digitale content aan te bieden. Dat motiveert ons nog meer om daar de komende jaren flink op in te zetten, door meer en nieuwe gedigitaliseerde bronnen aan te kunnen bieden. Bovendien willen we de regionale schaal nog beter benutten onder meer door naast de Regionale Beeldbank ook de databank van de Genealogische Bronnen open te stellen voor onze archiefpartners in de regio. De collega’s van het Archief Lier hebben zich al aangemeld en zijn achter schermen druk bezig met de bewerking van hun bevolkingsregisters. Een deel ervan is reeds online beschikbaar. Andere gemeentearchieven in de regio hebben eveneens hun interesse al laten blijken.

2 PUBLIEKSWERKING

2.1 Leeszaalwerking

Openingsuren

De leeszaal (3de verdieping) is open op dinsdag en donderdag van 8.30 tot 12u en van 13 tot 17u.

De leeszaal (1ste verdieping) is open op woensdag van 8.30 tot 12u en van 13 tot 19u
en op zaterdag van 8.30 tot 12u.

2.2 Bezoekerscijfers leeszaalen en websites

	2017	2018	2019
Leeszaalwerking			
Aantal bezoeken leeszaalen	1.119	1.058	938
Aantal aanvragen voor raadpleging van documenten en boeken (1)	7.292	6.363	3.610
Bezoeken websites			
Website Stadsarchief	17.817	21.166	25.100
Website Regionale Beeldbank (2)	3.322	24.616	22.191
Website Genealogische Bronnen Mechelen	25.227	23.190	28.500
Website Archiefbank Mechelen	1.171	5.250	4.381
Totaal bezoeken websites	47.537	74.222	80.072
Aantal volgers facebookpagina	1.150	1.312	1.804

- (1) Heeft betrekking op aanvragen van stukken via leeszaalformulieren. Elke aanvraag kan betrekking hebben op 1 tot 5 te raadplegen stukken. Het aantal stukken, geraadpleegd via de digitale bestanden en de databanken beschikbaar in de leeszaal, wordt hier niet meegerekend.
- (2) Website offline vanaf 01/04/2016 en heropgestart op 29/12/2017.

2.3 Specifieke informatieverstrekking aan het publiek

	2017	2018	2019
Genealogische opzoeken - niet betalend (< 15 min. opzoektijd)	46	46	36
Genealogische opzoeken - betalend (> 15 min. opzoektijd)	1	0	1
Genealogische opzoeken voor dienst begraafplaatsen	219	24	58
Milieuvergunningen – aantal aanvragen informatie (particulieren/diensten)	317	92	83
Bouwvergunningen - aantal aanvragen raadpleging (periode voor 1962) (particulieren/diensten)	347	175	132

2.4 Regionale Beeldbank

Aan het begin van 2019 bevatte de Regionale Beeldbank ruim 29.000 items. De beeldbank heeft als doelstelling om de aangeboden digitale collectie voortdurend uit te breiden. In 2019 werd vanwege het Stadsarchief Mechelen een nieuwe selectie materiaal klaar gemaakt om te laten digitaliseren. Deze selectie bestond voor een belangrijk deel uit een fotocollectie (Werner Devroey) die de ontwikkeling van de stedelijke ruimte voor tweede helft van de 20ste eeuw en de eerste jaren na 2000 weerspiegelt. De keuze van het overige iconografisch en topografisch materiaal was vrij heterogeen: fotocollecties met betrekking tot de water- en Dijle-infrastructuur, het Mechelse economisch leven, een set zogenoemde plakbrieven en diverse historische kaarten en kaartboeken. Einde 2019 was het digitaliseren van de ongeveer 1250 objecten door een externe leverancier afgerond.

Met het oog op de vernieuwde partnerwerking en het regionale karakter van de beeldbank organiseerde het Stadsarchief en de dienst Musea & Erfgoed Mechelen op 26 november een overlegmoment met de vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten. Onder meer het huidige gebruik van de beeldbank en de uitdagingen voor de lokale werkingen kwamen aan bod. Concrete resultaten voortkomend uit het samenwerkingsverband betreft het toevoegen van een vijftigtal foto's (1920-1970) met beschrijvingen van de wijk Battel. Het aanleveren van de gedigitaliseerde foto's en de inhoudelijke beschrijvingen werd voorzien door de werkgroep 'Battel in Beeld'. De online publicatie via de Regionale Beeldbank ging gepaard met een aantal publieke presentaties in Battel. Ook de werkgroep 'LeestGeweest', die werkt rond het erfgoed van het dorp Leest, verzorgde een aantal gelijkaardige presentaties in april, november en december, deels op basis van beeldbankmateriaal.

Sinds de opstart van de Regionale Beeldbank was er jaar na jaar een aangroei van het aantal gedigitaliseerde beelden. Het beheer van moederbestanden (hoogwaardige scans in Tiff-formaat) was nog niet systematisch ingebed in de organisatie. In 2019 is er begin gemaakt met het structureren van alle moederbeelden met het oogmerk om deze bestanden meer duurzaam op te slaan, gemakkelijker terug vindbaar te maken en een vlottere dienstverlening te voorzien van aanvragen van de hoogwaardige bestanden die niet via de onlinebeeldbank publiekelijk kunnen worden gedownload. Tegen het jaareinde was dit traject reeds in een ver gevorderd stadium.

Ondertussen nam de vraag naar gedigitaliseerde beelden toe. Het Stadsarchief ondersteunde met de beeldbank tal van lokale, regionale en nationale initiatieven door beeldmateriaal en bijhorende informatie aan te leveren. In totaal werden zo'n 730 beelden geleverd aan externen, voornamelijk kosteloos daar waar het kleinschalige en/of non-profit activiteiten betrof, die zich situeerden in de sectoren van het erfgoed, kunsten, monumentenzorg, heemkunde, wetenschap, enz. Zo werd ruimschoots steun gegeven aan het rijkelijk geïllustreerde boek van historicus Herwig De Lannoy "Een stad in volle vaart", waarin hij op heel toegankelijke wijze het leven in Mechelen van 1918 tot 2000 beschrijft en in beeld brengt.

Aanvragen van beelden via mediabedrijven en uitgeverijen gebeurden tegen betaling. Verder maken ook de interne stedelijke diensten zoals Marketing en Communicatie, Toerisme en Monumentenzorg regelmatig gebruik van de beeldbank voor onderzoeks- en communicatiedoeleinden. Zo kregen historische beelden van bepaalde straten en wijken een vaste plaats in een 'vroeger en nu' - rubriek in het stadsmagazine De Nieuwe Maan. Op regelmatige basis werden ook foto's bezorgd voor de regionale pagina's van de "Gazet van Antwerpen", die elke dinsdag in het dagblad een historische terugblik biedt op een lokaal historisch onderwerp. Ook in de eigen communicatie kreeg de beeldbank een prominente plaats: circa 60 % van de wekelijkse facebookberichten van het Stadsarchief hadden betrekking op en verwezen naar de beeldbank.

2.5 Erfgoedvrijwilligerswerking

De vrijwilligers verzetten ook dit jaar heel wat werk. Voor de specifieke resultaten verwijzen we door naar rubrieken 3. Ontsluiting en 6. Behoud en beheer.

Op 20 september werden onze vrijwilligers voor hun noeste arbeid getrakteerd op een zonnig dagje Brussel! De teamuitstap (met de vaste personeelsleden) stond volledig in het teken van de drie B's: Bruegel, Brussel en Bier. Na een kopje koffie op het dak van het Muziekinstrumentenmuseum werden ze door een gids rondgeleid in de wondere wereld van Bruegel in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België. Het café-restaurant 'Het Goudblommeke in Papier' – op zich al een befaamde historische site - schotelde 's middags lekkere Brusselse gerechten voor. Na een wandeling via de Kapellekerk werd de dag afgesloten met een rondleiding in 'Brasserie Cantillon', brouwerij en Brussels museum van de geuze!

Tijdens de teamuitstap en via mail werd een overzicht van het dit jaar gepresteerde vrijwilligerswerk meegedeeld, alsook de mogelijkheid tot het geven van feedback en het inschrijven in nieuwe projecten.

Vrijwilligster Ellen Peremans moest helaas haar vrijwilligerswerk bij het Stadsarchief stopzetten wegens haar job en haar engagement aan de universiteit. Het Stadsarchief kan momenteel rekenen op 14 vaste vrijwilligers.

2.6 Medewerking aan tentoonstellingen

Vanuit de beleids optie om een zo breed en gevarieerd mogelijk publiek te laten kennismaken met het rijke archiefergoed zette het Stadsarchief zijn structurele samenwerking met het nieuwe Museum Hof van Busleyden verder door systematisch wisselbruiklenen te organiseren. Archivarissen en conservatoren werkten nauw samen om relevante archiefstukken en beeldmateriaal te selecteren voor de permanente opstelling van het museum. De stukken kregen tijdens alle fases een aangepaste, professionele omkadering en waar nodig werden conserverende of restaurerende behandelingen uitgevoerd.

Tijdens twee wisselmomenten in juni en september en december gaf het Stadsarchief op die manier in bruikleen

Wissel 18/06

- Stadsplattegrond van Mechelen, kopie naar het origineel van Jan Van Hanswijck door Jan-Baptist De Noter.
- Vrouwe Justitia als de Mechelse stadsmaagd, circa 1600, toegeschreven aan Hubert Cailleau.
- Charter van keizer Frederik IV waarin hij de gegeven voorrechten aan de Mechelaars bevestigt, dec. 1489 (Charter 292)
- Binnenzicht van de voorzaal van de Grote Raad door A.F. Van den Eynde uit de verzameling Schoeffer.

Wissel 26/09

- Boek *Ornithologiae, hoc est de avibus historiae libri XII*, door Aldrovandus, Ulysses 1610
- Kopie in aquarel door Jan-Baptist De Noter van de houtgravure van Lodovico Guicciardini's beschrijving van de Nederlanden uit 1567
- Openingsminiatuur uit het register van het Mechelse vettewariërsambacht
- Charter van Maximiliaan van Oostenrijk en Filips de Schone die de stad en burgers van Mechelen belastingvrijstelling geven gezien hun steun aan hun zaak, okt. 1489 (Charter 290)
- Missivebrief van Margareta van Oostenrijk aan stad Mechelen, 20dec. 1520 (Missive 495)
- Binnenzicht in de zgn. voorzaal van de Grote Raad in 1780 uit de verzameling Schoeffer

2.7 Eigen tentoonstellingen

2.7.1 Tentoonstelling “Mechelse plakbrieven”

In het voorjaar verhuisde de 17de en 18de eeuwse schilderijencollectie, afkomstig uit de voormalige Com-manderij van Pitzemburg, definitief naar de depots van Musea & Erfgoed. De schilderijen hingen sinds jaar en dag in de trappenhal van het Stadsarchief. Dit was de beste oplossing voor hun conservering op lange termijn en vermeed aldus de risico's die ze zouden lopen tijdens de komende renovatiewerken aan de da-ken en de ramen. In afwachting daarvan boden de nieuw vrijgekomen muurwanden de kans om een nieu-we permanente tentoonstelling in te richten. Het was een gelegenheid om de bezoekers te laten kennis maken met de Mechelse 'plakbrieven', een minder gekende affichedcollectie én om meteen ook het vrijwil-ligerswerk rond deze collectie onder de aandacht te brengen. Dit gebeurde een eerste keer tijdens de Erf-goeddag en kreeg daarna een duurzaam vervolg met deze expositie in de trappenhal. Een nog verder uit-gewerkte selectie van twintig reproducties van deze 'plakbrieven', verspreid over drie verdiepingen, kreeg er zijn plaats. Deze plakbrieven of affiches werden vroeger in de stad op openbare plaatsen aangeplakt. Ze berichtten over onder andere openbare verkopen, filmvertoningen, sportmanifestaties, verkiezingen, fees-ten en concerten. De Mechelse plakbrieven zijn papieren pareltjes die met vakmanschap werden gedrukt in de 19de en 20ste eeuw. Met evenveel deskundigheid worden ze op dit moment door onze vrijwilligers ge-inventariseerd. Vanwege de omvang, zijnde circa 15.000 exemplaren, is deze inventarisatie een meerjaren-project.

2.7.2 Expo “Reizen doorheen de tijd: Mechelaars in den vreemde en vreemdelingen in Mechelen”

“De Mechelaars zijn in de omgang zeer beleefd en vriendelijk. Buiten hun eigen aard bezitten zij een niet te loochenen liefvalligheid en hoffelijkheid. De vrouwen zijn wonderbaar mooi en eerlijk.”, een citaat van Lodovico Guicciardini in zijn bekende beschrijving van de Nederlanden, ca. 1560, gebruikt in de expo. Deze ging door in de pandgang van Het Predikheren (site van de Openbare Bibliotheek Mechelen), en kreeg een strategisch gekozen plaats naast de toeristische gidsen en reisliteratuur. Het recent geopende Predikheren, gevestigd in het pas gerestaureerde 17de eeuwse dominicanen of- predikherenklooster, bood zijn partners de kans om hun werking en collecties voor te stellen. Het Stadsarchief nam die kans met beide handen aan en legde de link met het reisthema. Reisgidsen en -verhalen vormen immers een vast onderdeel van elke bibliotheek vandaag. Meer dan ooit gaan we op reis en doen we toeristische uitstapjes. Maar is dit altijd al zo geweest? Zijn er verhalen bewaard gebleven van Mechelaars die er eeuwen geleden op uit trokken? Wat vonden vreemdelingen van onze stad? Hoe verkocht Mechelen zich aan binnen- en buitenlandse toeristen? Het Stadsarchief Mechelen (in samenwerking met Het Predikheren) beantwoordde al deze vragen in de mi-ni-expo 'Reizen doorheen de tijd: Mechelaars in den vreemde en vreemdelingen in Mechelen'. De bezoeker kon (gratis) genieten van een reis doorheen de tijd aan de hand van een selectie van indrukken van Me-chelse reizigers in het buitenland en buitenlandse bezoekers in Mechelen. Het verleden werd tot leven ge-wekt via hoge resolutie-scans van archiefdocumenten (op panelen) en via reisverslagen uit onze Mechelse Erfgoedbibliotheek (in vitrines). Aanvullend presenteerde Het Predikheren een reeks algemene reisverha-len en fotoboeken die de bezoeker vrij kon raadplegen. Initieel ging de expo door van 3 december 2019 tot 31 januari 2020, maar werd al snel verlengd tot en met 17 maart 2020.

2.8 Rondleidingen/groepsbezoeken

Het Stadsarchief ontvangt regelmatig groepen scholieren, studenten of cursisten uit het brede onderwijs-veld. Dit aanbod van speciaal aangepaste rondleidingen geniet een groeiende populariteit. Vier groepen uit deze sector maakten hier gebruik van: anderstalige cursisten CVO - TSM (14 juni), cursisten reisleider/gids

van Syntra Campus Mechelen (13 november), 2 groepen studenten lerarenopleiding geschiedenis van de Karel de Grote Hogeschool Antwerpen (17 december).

Uit het socio-cultureel veld ontvingen we 2 groepen van de Mechelse OKRA-academie (18 februari), 2 groepen van de Zilveren Passer Mechelen (21 november), 2 groepen van VormingPlus Regio Mechelen (3 en 24 mei) en een groep geïnteresseerden rond de kunstenaar Albert Geudens (23 december).

Ook de collega's uit de archief-, erfgoed- of culturele sector kunnen via een rondleiding/presentatie kennis maken met de werking. Een groep collega's van het OKBV (Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen van VVBAD) bracht op 12 december een werkbezoek aan de Erfgoedbibliotheek van het Stadsarchief.

2.9 Medewerking aan Erfgoeddag 'Hoe maakt u het?'

De Erfgoeddag van 28 april stond in het teken van het thema 'Hoe maakt u het?'. Voor het Stadsarchief Mechelen was dit de aanleiding om in samenwerking met het Museum Hof van Busleyden een tentoonstelling op te zetten rond plakbrieven, getiteld 'Dompel je onder in de kleurrijke wereld van de Mechelse plakbrieven'. Archivaris Koen Vermeulen zorgde samen met tijdelijk projectmedewerker Liese Vandoninck voor de organisatie en coördinatie van het evenement.

De tentoonstelling ging door in het Museum Hof van Busleyden. In een 'belevingsbox' waande de bezoeker zich even in de eerste helft van de 20ste eeuw en maakte hij kennis met de plakbrieven uit het Stadsarchief. Deze plakbrieven of affiches over onder andere film, sport en politiek werden vroeger in de stad op openbare plaatsen aangeplakt. De met vakmanschap gemaakte plakbrieven worden met evenveel deskundigheid door de vrijwilligers van het Stadsarchief beschreven. Tijdens Erfgoeddag gaven zij de bezoekers dan ook met veel enthousiasme een woordje uitleg.

Daarnaast stond één van onze recent erkende topstukken, een 17de-eeuws glazeniersmodelboek, model voor een hedendaagse interpretatie door de glascursisten van het Instituut voor Kunst en Ambacht Mechelen (IKA). In het Stadsarchief werd onlangs dit modelboek herontdekt. De glascursisten van het IKA werkten aan een hedendaagse interpretatie van de oude tekeningen uit het boek. In het glasatelier kon je kijken hoe zij mallen maakten, glas bliezen, 'slumpten', goten, en graveerden.

2.10 Internationale Archiefendag 2019

Naar aanleiding van Internationale Archiefendag (#IAD2019) op 7 juni 2019 vroegen Stadsarchief Mechelen en VVBAD aan de leerlingen van het zesde leerjaar van basisschool De Spreeuwen (Mechelen) om tekeningen te maken van onze archiefwerking. Over ons takenpakket repten we geen woord. We gaven daarbij enkel wat hints, zodat ze hun fantasie de vrije loop gaven. Daarbovenop vroegen we om te noteren wat een persoon met dat beroep precies doet, of om een vraag voor deze persoon te bedenken. Nadien haalden onze medewerkers hun beste poseerskills boven om enkele tekeningen van leerlingen realistisch uit te beelden. Het resultaat werd op onze Facebookpagina gepost waar het druk bekeken werd.

2.11 Samenwerking Stadsarchief en Visit (Toerisme) Mechelen

Op 12 november 2019 lieten de klokken van de Sint-Romboutstoren het uur, halfuur, kwartier en 'Mechels halfke' opnieuw laten galmen als nooit tevoren! Onder het alziend oog van torenwachter Nick Vanhaute onderging het trommelspelwerk het voorbije jaar de meest grondige revisie sinds de plaatsing in 1736. In het najaar van 2018 werd de automatische beiaard stilgelegd om dringende herstellingen aan de speeltrommel en het opwindsysteem mogelijk te maken. De bronzen speeltrommel is het meest in het oog

springende onderdeel van de automatische beiaard. Aangezien het beheer en uitbating van de Sint-Romboutstoren onder het beheer van de stedelijke dienst Toerisme vallen, gebeurden de werken in opdracht van deze dienst. De werkzaamheden begonnen in september 2018 en werden in fasen uitgevoerd. De totaliteit van de werken kostte ongeveer 28.000 euro. De restauratiewerken gebeurden door bvba Remmen in samenwerking met de brandweer en de torenwachter. Sinds november 2019 kunnen bezoekers van en luisteraars in het stadscentrum de komende jaren optimaal genieten van een aangename visuele en auditieve beleving. Ook het Stadsarchief droeg zijn steentje bij aan de revisiewerken. De archivarissen spoorden de archiefstukken op met daarin de gedetailleerde technische gegevens waarmee de torenwachter vervolgens aan de slag ging. Dit voorafgaand onderzoek gaf uiteindelijk antwoorden op vragen over de bouwhistoriek van het speelwerk.

3 ONTSLUITING

3.1 Ontsluitingsactiviteiten

3.1.1 Nieuw ontsloten bronnen via Archiefbank Mechelen

In het najaar van 2018 begonnen twee projectmedewerksters aan de herwerking van de beschrijvingen uit de inventaris van de bewaargeving van het Rijksarchief Antwerpen. Een groot deel van de herwerkte beschrijvingen werd in 2019 opgenomen in Archiefbank Mechelen. (Zie ook punt 3.1.5).

3.1.2 Ontsluitingsactiviteiten van vrijwilligersgroep “De Ware Vrienden van het Archief”

De Ware Vrienden van het Archief verzetten weer heel wat werk. Volgende nieuwe publicaties verschenen in de reeks ‘De Ware Vrienden van het Archief van Mechelen’:

Nr.	Titel	Auteur(s)
10	Stadsarchief Mechelen, Notaris Adriaen Hildernisse, register nr. 995 (1571-1575)	François van der Jeught en Marvin Olbrechts
11	Stadsarchief Mechelen, Schepenakten, register nr. 3 (1375-1376) en register nr. 4 (1379-1380)	Jan Meutermans
12	Stadsarchief Mechelen, Testamenten, register nr. 23 (1689-1708) en register nr. 24 (1709-1737)	François van der Jeught, Marvin Olbrechts en Jan Peeters
13	Stadsarchief Mechelen, Testamenten, register nr. 21 (1647-1671) en register nr. 22 (1671-1689)	François van der Jeught, Marvin Olbrechts en Jan Peeters
14	Stadsarchief Mechelen, Testamenten, register nr. 19 (1614-1629) en register nr. 20 (1630-1646)	François van der Jeught, Marvin Olbrechts en Jan Peeters

3.1.3 Ontsluitingsactiviteiten van de Erfgoedvrijwilligers

De vrijwilligers van het Stadsarchief werkten dit jaar aan de verdere beschrijving van de archiefreeks ‘Plakbrieven’. 1.973 nieuwe nummers werden daarbij beschreven. Eind 2019 waren er in totaal 11.710 van circa 15.000 nummers verwerkt. Het project zal nog enkele jaren duren.

Daarnaast hielp een vrijwilligster mee aan het klaarmaken van de inventaris van het omvangrijke parochiearchief van Sint-Pieter-en-Paul voor invoer in Archiefbank Mechelen. Het ging om 2.292 nummers. Dit project werd in 2019 afgewerkt.

Het Stadsarchief tracht ook de toegankelijkheid te verbeteren van belangrijke fondsarchieven, ons destijds in bewaring gegeven door het Rijksarchief Antwerpen. In 2018 rondde een vrijwilliger de invoer af van alle

1.115 bewaarde charters van Pitzemburg (Commanderij van de Duitse Orde te Mechelen) in een aangepast sjabloon voor Archiefbank Mechelen. Als basis gebruikte hij daarvoor het vijfdelige werk van rijksarchivaris Alfred Jamees, *De oorkonden van Pitsenburg. Commanderij van de Duitse ridderorde te Mechelen (1190-1794)*. Voor het gebruik van de gegevens van deze regesten werd een akkoord verkregen vanwege het Algemeen Rijksarchief. Alle charters werden in 2019 zuurvrij herverpakt en alle beschrijvingen werden nauwgezet gecontroleerd.

Een belangrijk en aansprekend bestanddeel van het ancien régime-archief van de stad Mechelen vormt de chartercollectie. Deze stadscharters bestrijken de periode van 1243 tot 1792. Charters zijn gezegelde documenten (akten) die vaak op perkament werden opgesteld. In veel gevallen betreffen de Mechelse charters handelingen tussen de stedelijke overheid en het centrale gezag. Dit centrale gezag bestond uit de vorst zelf, of zijn bestuurlijke- en rechterlijke organisaties op centraal niveau, zoals bijvoorbeeld de Geheime Raad, de centrale Rekenkamer, de Koninklijke Raad, of de Grote Raad van Mechelen. Ook regionale instellingen (Raad van Brabant), andere stedelijke overheden en kerkelijke organisaties zien we in de Mechelse collectie terugkomen als partijen waarmee charters tot stand kwamen. Bijzonder voor Mechelen zijn uiteraard de 'oorkonden' vanwege de Bourgondisch-Habsburgse vorsten. In de 19de eeuw kreeg dit bronnentype traditioneel veel aandacht van historici en archivaren. De chartercollectie werd toen door middel van twee toegangen met korte samenvattingen (regesten) en soms meer uitgebreide transcripties ontsloten: P.J. Van Doren, *'Chartes - octrois' (Inventaire des archives de la ville de Malines. Tome I et II)*, Mechelen, 1859 en 1862. Op dit moment worden deze Franstalige en enigszins gedateerde inventarissen voor het publiek omgezet naar een betere, en online toegankelijkheid. Een vrijwilligster vertaalde de oude regesten naar het Nederlands waarna een archivaris de controles uitvoerde. Aan het einde van 2019 waren 900 nummers van de ruim 1700 charters en 'octrooien' verwerkt.

3.1.4 Ontsluitingsactiviteiten met vrijwilligersgroep Leest Geweest

In 2018 was er in nauwe samenwerking met de vrijwilligers van Leest Geweest, de stedelijke afdeling Sociaal beleid (dorpsconsulent Leest) en het Stadsarchief een klein project opgezet om de ongeordende delen van het archief van de voormalige gemeente Leest te identificeren en een eerste ordening te geven. Naast de actieve zorg om het erfgoed van hun dorp was dit voor deze erfgoedvrijwilligers ook een uitgelezen kans om kennis te maken met bepaalde aspecten van het verleden van hun dorp. In 2018 werd een eerste deel, opgeslagen in erfgoeddepot Depot Rato, onder handen genomen. In februari van dit jaar werd vervolgens het archief, bewaard in het hoofddepot van het Stadsarchief, aangepakt. Onder begeleiding van dorpsconsulent en ex-archiefmedewerker Geert Laarmans slaagden de vrijwilligers erin om de meeste stukken te identificeren en registreren. Op basis van het bekende gemeentelijk archiefschema van G. Gadeyne kon het grootste deel van de stukken een eerste, algemene groepering ondergaan.

3.1.5 Herwerking van toegangen

Herwerking inventaris Oud Archief, deel VI

Archivaris Koen Vermeulen werkte verder aan de herwerking van de inventaris van V. HERMANS en P.-J. VAN DOREN, *Inventaire des archives de la ville de Malines. Tome sixième. Affaires civiles et ecclésiastiques*, Mechelen, 1876. Hij controleerde aan de hand van de originele stukken en corrigeerde daarbij waar nodig de oude beschrijvingen en maakte ze klaar voor opname in Archiefbank Mechelen. Het einde van het werk is in de loop van 2021 voorzien.

Herwerking van de inventarissen van het fonds Bewaargeving van Rijksarchief Antwerpen

In het najaar van 2018 startten twee projectmedewerkers, Liese Vandoninck en Hadewijch Masure, beiden op halftijdse basis, met een herwerking van de oude beschrijvingen van de in 1993 in bewaring gegeven van het Rijksarchief Antwerpen. Dit fonds bestaat uit archiefbestanden van verschillende archiefvormers uit het ancien regime en de moderne periode, waaronder stad Mechelen, voormalige deelgemeenten (Walem, Leest, Heffen, Hombeek, Muizen, ...), polders, heerlijkheden, leenhoven, kerkbesturen, kloosters, broederschappen en godshuizen. Een fondsinventaris, opgesteld op verschillende tijdstippen en volgens wisselende beschrijvingsregels, was de enige beschikbare toegang. Deze bundeling van verouderde toegangen voldeed echter niet langer aan de huidige internationale beschrijvingsnormen en moest bovendien nodig herwerkt worden om op een gestructureerde wijze in het archiefbeheersysteem ICA-AtoM (Mechelse Archiefbank) te kunnen opgenomen worden.

Op systematische wijze keken de projectmedewerkers per archiefvormer de beschrijvingen per bestanddeel na en herformuleerden deze volgens de ISAD(G)-normen. Waar nodig werden bestanddelen opgesplitst in meerdere stukken of hernummerd. Tegelijk werden de stukken herverpakt in zuurvrije omslagen, gelabeld en opnieuw geplaatst in het depot. Tot slot werden de herwerkte beschrijvingen opgenomen in Archiefbank Mechelen.

In de periode van augustus tot december 2018 slaagden de projectmedewerkers erin om een groot deel van de archiefvormers in dit fonds te herwerken. Meer specifiek beschreven en herverpaktten ze 34 archiefvormers met een totaal van 1474 nummers. Zo'n 1221 nummers daarvan werden in 2018 zelf nog opgenomen in Archiefbank Mechelen. De overige nummers werden in 2019, samen met de nummers van de nog te beschrijven en te verwerken archiefvormers, geleidelijk ingeladen in het systeem. Om dit te verwezenlijken, bleef Liese Vandoninck – en ter vervanging van Hadewijch Masure – vanaf begin dit jaar als voltijdse projectmedewerker aan het werk tot 30 april 2019. In deze periode van 4 maanden herwerkte ze 33 archiefvormers met een totaal van 935 nummers. Voor de Commanderij van Pitzemburg werd beslist om met een voorlopige nummering te werken: een andere collega was immers al gestart met de charters van die archiefvormer en zal beide delen in de toekomst integreren tot een homogeen geheel.

3.1.6 Ontsluiting Stedelijke Erfgoedbibliotheek

3.1.6.1 Werkingscijfers

Aanwinsten (aantal titels)	2017	2018	2019
Mechelse Bibliotheek	117	199	78
Mechelse Bibliotheek Reeksen	15	24	7
Algemene Bibliotheek	21	5	7
Algemene Bibliotheek Reeksen	0	0	0
Administratieve Bibliotheek	0	1 (7 delen)	0
Tijdschriften (nummers)	247	541	271

De fichier van de Mechelse Bibliotheek werd bijgehouden tot en met nummer M.12036.

De fichier van de Algemene Bibliotheek werd bijgehouden tot en met nummer 22.964.

3.1.6.2 Anet-catalogus – Catalografie Mechelse Bibliotheek

Bibliotheekmedewerkster Lutgarde Van Praet voegde dit jaar 811 aantal bibliografische records titelbeschrijvingen van de afdeling Mechelse Bibliotheek toe aan de Anet-catalogus. Op 31 december 2019 waren er 5780 bibliografische records ingevoerd. Collega Ingrid Bollens keek de titelbeschrijvingen na.

3.1.6.3 Abrahamproject- aanvullen krantengegevens

De gegevens over onze rijke Mechelse krantencollectie zijn al enige tijd beschikbaar in Abraham, de online catalogus van Belgische kranten. In het kader van het project Abraham 2020 streeft de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek naar een uitbreiding en verdieping van de gegevens in de catalogus. Zo wordt de periode van 1830-1950 uitgebreid tot 1800-2020. Daarnaast worden de catalogusgegevens voortaan beschikbaar gesteld als open data. Het Stadsarchief werkte hier graag aan mee. Onze bibliotheekmedewerkster zorgde in het najaar voor bijkomende gegevens over de reeds aanwezige en over nieuwe krantentitels uit ons bezit. Het aantal titels steeg op die manier van 82 naar 87 titels. Op basis van o.m. het standaardwerk van Pierre Ryckmans over de Mechelse kranten, *Drukkers en pers te Mechelen, 1773-1914*, verzamelde ze ook informatie over de ideologische of thematische oriëntatie van de kranten, regionale spreiding, uitgavefrequentie, de uitgevers en de onderlinge relaties tussen de kranten. Deze verrijking en aanvulling van de gegevens zouden onderzoekers en gebruikers dit bijzondere krantenerfgoed nog beter moeten laten kennen.

3.2 Digitaliseren van bronnen

3.2.1 Uitbreiding website Mechelse Genealogische Bronnen

Ook in 2019 werd de website Mechelse Genealogische Bronnen verder uitgebreid met een aantal gedigitaliseerde archiefbronnen:

- Registers van de Weeskamer: vrijwilligers Willem Miseur, Willy Hendrickx, Fernand Maes en Paul Behets voorzagen alle 252 gescande registers van de Weeskamer van de nodige metadata.
- Poortersboeken: tussen 1345 en 1796 kochten een kleine 6.000 personen het ‘poorterschap van Mechelen’. Zij verwierven op deze manier het Mechels burgerrecht. Een groot aantal van deze ‘poorters’ waren elders geboren, maar ook geboren Mechelaars kwamen voor. Dankzij vrijwilligers Paul Behets, Willem Miseur, Willy Hendrickx en Fernand Maes zijn al onze poortersboeken gedigitaliseerd en geïndexeerd.
- Doodsprentjes: er werden 4.015 doodsprentjes van voornamelijk de deelgemeente Hombeek ingescand. Ze komen voornamelijk uit de 20ste eeuw. Vrijwilliger Koen De Zitter werkte in 2019 de indexering volledig af.
- Registers van de Burgerlijke Stand van Mechelen en deelgemeenten: vrijwilligers Willem Miseur, Willy Hendrickx en Fernand Maes werkten de metadata bij - conform de nieuwe termijnen van openbaarheid: 50 jaar voor overlijdensakten, 75 voor huwelijksakten en 100 voor geboortekten - tot respectievelijk de jaren 1968, 1943 en 1918.
- Bevolkingsregisters Mechelen: vrijwilligers Willem Miseur, Willy Hendrickx, Fernand Maes, Ellen Peremans en Koen De Zitter indexeerden de jaren 1880-1889 (afgerond) en de jaren 1890-1899 (afgerond in het voorjaar van 2020).

In samenwerking met technische partner Vanden Broele werden in 2018 de eerste stappen gezet om de databank van de Mechelse Genealogische Bronnen technisch klaar te maken voor een uitbreiding met part-

ners uit de regio. In 2019 werd dit afgerond en trad het Archief van Stad en OCMW Lier toe. Ondertussen werden de bevolkingsregisters van Koningshooikt en Lier digitaal beschikbaar gemaakt, en zorgt een Liers vrijwilligersteam voor de indexering ervan. Organisatorisch werd een ontwerp van partnerovereenkomst uitgewerkt die de regionale werking van de Mechelse Genealogische Bronnen vorm moet geven.

3.2.2 Digitalisering Bevolkingsregisters

Dit project heeft de ontsluiting van de Bevolkingsregisters (1795-1899) van de stad en regio (met als eerste partner Lier zoals hierboven vermeld) als doel en dit via de website Mechelse Genealogische Bronnen. Het kadert tevens in een breder digitaliseringstraject in samenwerking met de dienst Bevolking en de stedelijke informatiebeheerder om alle bevolkingsregisters en -fiches tot 1980 te digitaliseren. Dit jaar werd het scanningstraject afgerond waardoor alle registers en fiches digitaal beschikbaar zijn. Het Stadsarchief concentreerde zich daarbij op de indexering van de oudste 10-jaarlijkse deelreeksen die momenteel wettelijk publiek raadpleegbaar zijn of dat op korte termijn zullen worden. De komende jaren zullen deze ontsloten worden via de databank van de Mechelse Genealogische Bronnen.

Aan de hand van de scans werkten vijf vrijwilligers in 2019 op Mechelse Genealogische Bronnen aan de indexering van de Bevolkingsregisters van de jaren 1880-1889 (afgerond) en 1890-1899 (afgerond in het voorjaar van 2020).

3.2.3 Digitaal krantenarchief *Gazet van Antwerpen- Gazet van Mechelen*

In 2013 lanceerden het bedrijf Mediahuis, de provincie Antwerpen, de Universiteit Antwerpen en de erfgoedpartners uit Antwerpen en Mechelen het online krantenarchief, <http://archief.gva.be/index.do>. Het uiteindelijke doel is het digitaal bewaren en raadpleegbaar maken van de beide kranten van 1891 tot vandaag.

Ten einde een duurzame regeling te treffen voor de archivering van de 'moederbeelden' van het project nam de hoofdarchivaris, werd in de stuurgroep afgesproken om samen met het VIAA (Vlaams Instituut voor Archivering) en de 2 'depothouders' van het digitaal krantenarchief, zijnde het Stadsarchief Mechelen en de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, een apart project op te starten. Doelstellingen zijn de definitieve opname van de digitale beelden in het digitaal depot van VIAA en het hergebruik door VIAA toe te laten.

Tijdens het laatste kwartaal van 2019 is op twee thematisch verschillende bijeenkomsten door VIAA toelichting gegeven over de toekomstige ontwikkeling en actieplannen van deze organisatie. Specifiek is ook de casus van de gedigitaliseerde *Gazet van Mechelen* aan bod gekomen. Gedigitaliseerde kranten die via OCR-techniek full text online doorzoekbaar zijn gemaakt, worden beschouwd als complexe, digitale objecten. VIAA onderzoekt hoe deze objecten zo optimaal mogelijk kunnen worden opgenomen voor de duurzame bewaring in hun digitaal depot. De verwachting is dat vanaf 2020 hierin concrete resultaten worden bereikt.

3.2.4 Digitalisering audiovisuele collecties i.s.m. VIAA

In 2015 sloten de stad Mechelen en het VIAA een raamovereenkomst rond het digitaliseren, duurzaam bewaren en ter beschikking stellen van audiovisueel erfgoed. Dit omvat de bronnen die deel uitmaken van de stedelijke collecties of die eigendom zijn van externe partners die op structurele basis hun archieven en collecties door het Stadsarchief laten bewaren en beheren, zijnde de Koninklijke Beiaardschool, Malinwa Archief (KV Mechelen) en figurentheater Beeldsmederij DE MAAN.

In dit stadium ligt in de samenwerking de nadruk op het selecteren, registreren in de VIAA-databank en materieel voorbereiden van de diverse digitalisering. Het VIAA laat in trajecten per type medium de stukken digitaliseren. In een later stadium volgt dan de organisatie van het gebruik door en ontsluiting naar verschillende doelgroepen.

Dit jaar ging het digitaliseringstraject van de collecties van figurentheater De MAAN zijn laatste fase in. Dit beperkte zich voor het Stadsarchief tot het opvolgen van de logistiek van de transporten. Opeenvolgend ging het om: het terugbrengen van de VHS-cassettes (30 januari), de 1/4" audiotapes (QIAB23) (7 februari), mini-cassettes (19 maart) en audiotapes (22 november) en tenslotte nog een ophaling van 2 VHS-tapes (8 april) om te herdigitaliseren (teruggebracht op 19 juni). Als afronding volgde op 10 april een overleg van het Stadsarchief met De MAAN, VIAA en CEMPER voor de verdere afhandeling van het traject van De MAAN en over de overdracht ter bewaring van een deel van de collectie, vnl. de audio-bestanden, aan het Stadsarchief.

4 VERZAMELBELEID

4.1 Aanwinsten via aankopen, bewaargevingen, schenkingen en overdrachten

Bewaargevingen

- Het fonds van beiaardarchieven werd uitgebreid met een aanvulling vanwege Jo Haazen op diens bestaande deelarchief, betreffende zijn activiteiten als stadsbeiaardier, directeur van de Beiaard-school en als auteur/redacteur over de periode 1969-2019. Jo Haazen zorgde ook voor een plaatsingslijst van dit nieuwe bestand.
- De bewaargeving van Malinwa Archief (voetbalploeg KV Mechelen) werd ook dit jaar met diverse documenten uitgebreid.

Schenkeningen

Het Stadsarchief mocht in de loop van dit jaar diverse schenkingen ontvangen vanwege particulieren en organisaties. Bijzondere stukken en belangrijke bestanden daarbij waren:

- Stukken betreffende de Typografische Kring Mechelen: Tijdschrift van 1970 tot 1986, een onuitgegeven publicatie "Vier eeuwen boekdrukkunst te Mechelen" uit 1982, Huldemap van 25-jarig bestaan, een wapenschild op glas en op hout en een album met foto's en knipsels. Nationaal verbond van oud-Krijgsgevangenen afdeling Mechelen: briefwisseling en knipsels. Lucasgilde Mechelen: briefwisseling.
- Archief Paul Vermoesen (1938-2018), technisch meubeltekenaar bij o.m. de firma Huygens en lid van de Commissie reconversie meubelnijverheid in de jaren 1950. Het archief omvat originele technische tekeningen, documentatie en het dossier betreffende zijn werkzaamheden bij de genoemde commissie. (kan als onderdeel van archief worden beschouwd), en bibliotheek verband houdend met (Mechelse) meubelnijverheid en -kunst en algemene werken
- Foto's van de Mechelse kunstenaars Dominique Ampe (°1944) en Bart Decq (°1958).
- Archief van de familie Bleeckx, eigenaars van meubelfabriek La Ligna (Dageraadstraat), woonden op Astridlaan, bevat: doodsbrieven en vnl. foto's m.b.t. begrafenissen, familiefoto's, skivakantie, bezoek geestelijken, enz. Bijzonder is de collectie van 18 foto's i.v.m. onthulling van het monument voor koningin Astrid op de Astridlaan op 4 juli 1938. Het beeld werd gemaakt door de Mechelse beeldhouwer Emiel Bourgeois (1881-1948).
- Collectie dia's van bouwhistorica Linda Van Langendonck (1959-2009). Het gaat om dia's van de volgende onderwerpen: Bonheiden - kasteel Zellaar, Heist o/d Berg - Hof van Riemen, Mechelen - muurschilderingen Hof van Busleyden (24), Mechelen - Physant (31), Mechelen - Schrijnstraat (37)
- Fotocollectie familie Depaepe en De Wit: reeks van 11 foto's van begravingen en ontgravingen op de stedelijke begraafplaats tijdens de Eerste Wereldoorlog (met Hendrik Haesen), diverse foto's over stadsvuilkar, overwinning van voetbalclub Racing, café de Lever en Zoon, foto's van de circusfamilie De Jonghe tijdens de Tweede Wereldoorlog
- Archieven i.v.m. de wijkwerking "Halfgalg", 20ste wijk, (Zemstbaan): dossiers omtrent deelnames aan de Cavalcade van 1963, bloemen- en groentencorso's van 1965-1971 en archief van Geburenkring "Half-Galg"(1961-1967); archiefvormer: Julien Beyens.

- Plannenarchief van I.M.O. (Immobiënkantoor Mechelen en Omstreken), zaak in de Bruul van Albert Smets en zoon, met plannen van Mechelen en andere gemeenten in de regio. Bevat ook een bijzonder stuk: kaart van het grondbezit van het kapittel van Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle in Heffen uit 1798 (eigendom van familie Govaerts).
- Archief van het mannenkoor de Mechelse Liedertafel (1969-1989). Het koor ontstond in 1969 uit het gemengd koor Philippus De Monte, destijds gedirigeerd door Vic Nees. De groep bestond uit 16 geschoolde mannenstemmen, en verwierf mettertijd een stevige reputatie in de Vlaamse muziekwereld. Het archief bevat voornamelijk stukken omtrent de concerten, programma's, affiches, krantenknipsels, enz. Ook een digitale versie van geluidsopnames behoort tot het bestand.
- Tenslotte ontving het Stadsarchief het unieke oorlogsdagboek Eduard Van Delm (+ 15/11/2019) Deze 93-jarige Maneblusser schreef als tiener de gebeurtenissen van de stad tijdens de Tweede Wereldoorlog op in een dagboek. Enkele maanden voor zijn overlijden schonk hij zijn oorlogsdagboek aan het Stadsarchief. Het document beschrijft op een heldere en directe manier het bezettingsleven vanuit het perspectief van de 'gewone Mechelaars'.

Aankopen

- Bij Antiquariaat Wim De Goeij kocht het Stadsarchief het foto-album "Corps Notarial de l'Arrondissement de Malines 1885" een album met daarin 28 portretten van de notarissen van het Arrondissement Mechelen. De foto's werden gemaakt door de Mechelse fotograaf Alphonse Scheffermeyer. Alle portretten werden geïdentificeerd. Gezien hun belang als regionaal erfgoed zal het album gedigitaliseerd worden en daarna een plaats krijgen in de Regionale Beeldbank.
- Bij Antiquariaat IJsselantiek (NL) werden drie Mechelse handelscatalogi aangekocht: het betreft catalogi van meubelfabriek DRA (Kleine Nieuwendijkstraat), Spiegelfabriek F. Catinus (uit 1925, Stasartstraat) en stoelenfabriek Hendrickx-Brugmans (Battelse Steenweg).
- Bij veilinghuis Arenberg Auctions, Brussel, kon het Stadsarchief op de veiling van 19 oktober een originele gewassen tekening verwerven van het interieur van de Sint-Romboutskathedraal (lot 373). Het stuk, gedateerd in de periode 1810-1827, wordt toegeschreven aan Willem Herreyns.

Overdrachten vanuit de stadsadministratie

De dienst Musea en Erfgoed droeg enkele tentoonstellingsdossiers over, onder meer betreffende de tentoonstelling "Het Mechelse Meubel 1500-2000. Van houtsnijwerk tot design".

4.2 Afstoting, selectie en vernietiging

Om de statische archieven kwantitatief en kwalitatief beheersbaar te houden zorgt het Stadsarchief met een zekere regelmaat voor de vernietiging van archiefbestanden die geen wettelijke waarde en/of relevante erfgoedwaarde meer hebben. Dit gebeurt volgens de krachtlijnen van het collectiebeleid en conform de archiefwetgeving.

Aangezien de sinds 2018 aangekondigde ontruiming van het hulpdepot Rode Kruisplein verschoven werd naar 2020 konden de medewerkers van het Stadsarchief meer tijd uittrekken om de daar bewaarde archieven in kaart te brengen en te selecteren ter bewaring of ter vernietiging op grond van hun wettelijke –

en/of erfgoedwaarde. Een archiefteam spendeerde in totaal een 6-tal dagen aan deze werkzaamheden. De daar bewaarde stedelijke documenten hebben betrekking op de periode circa 1930-1960 en zijn voornamelijk afkomstig van de diensten Financiën, Patrimonium, Personeel, Militie, Sociale Voorzieningen, Onderwijs, Openbare Werken en Sociale Woningbouw. Er zijn ook speciale reeksen dossiers aanwezig die handelen over bevoorrading, opeisingen en tijdelijke tewerkstelling tijdens de twee wereldoorlogen. De werkzaamheden in het depot werden als een ‘blik achter de schermen’ gedeeld op Facebook en konden op de nodige aandacht rekenen.

5 ONDERZOEK

5.1 Delen van de collectie (verder) toegankelijk maken in overleg en/of samenwerking met onderwijs- en onderzoekspartners

Archivaris Koen Vermeulen schreef verschillende bijdragen voor de rubriek ‘Beelden uit het verleden’ in het mededelingenblad van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Kunsten en Letteren van Mechelen, alsook voor de rubrieken ‘Vroeger & Nu’ en ‘t Verhaal van’ in het stadsmagazine ‘Nieuwe Maan’.

Het Stadsarchief ondersteunde en begeleidde de stage van student Thomas Vervoort in het kader van de opleiding interuniversitaire Master na Master Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer. Hij werkte tot februari 2019 aan een toegang op de collectie Tony Van Ouytsel (Brouwerij Lamot). Verder zorgde hij ook voor de nummering en herverpakking in zuurvrije of aangepaste materialen van alle stukken.

Als bestuursleden van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Kunsten en Letteren van Mechelen ondersteunden hoofdarchivaris Willy Van de Vijver en documentalist Axel Vaeck de werking van deze wetenschappelijke vereniging door het zorgen voor inhoudelijke, logistieke en inhoudelijke ondersteuning bij de organisatie van en communicatie rond de maandelijkse lezingen, uitgave van publicaties en bij het onderhouden van contacten rond en met het wetenschappelijk onderzoek in het Stadsarchief. De hoofdarchivaris verzorgde ook de coördinatie van de rubriek “Bibliografische notities” in de jaarlijkse “Handelingen”. Een netwerk van onderzoekers uit diverse disciplines en werkend op ‘Mechelse onderwerpen’ bezorgen daarbij syntheses en signalementen van hun publicaties en deze van andere auteurs. Ook de hoofdarchivaris nam daarvan een deel voor zijn rekening.

6 BEHOUD EN BEHEER

6.1 Restauratie- en conserveringsactiviteiten

Op basis van de lijst van beschadigde en te behandelen stukken en de bijhorende prioritering werden bij volgende reeksen/stukken dit jaar restauratie- en/of conserveringshandelingen uitgevoerd door het Atelier VANWAARDE:

- Zes stadsrekeningen uit het Oud Archief van de Stad (Ancien Régime) (nrs. 21, 148, 153, 154, 158, 212) met sporen van schade door shrapnel tijdens de bombardementen van de Eerste Wereldoorlog
  - Door de schade was de volgende behandeling nodig: loshalen, droogreinigen, vlakken, verstevigen, naaien, boekblok overlijmen en bandherstel
- Vijf archiefdozen met bouwdossiers en -plannen (20ste eeuw) uit het depot Rode Kruisplein
  - Behandeling: gammastralen (anti-schimmelbehandeling), droogreinigen bladzijde voor bladzijde en herverpakken
- Meubelboeken archief Vanhoof en legger Popp-atlas
  - Behandeling: gammastralen (anti-schimmelbehandeling) en droogreinigen
- Archief Theater De Moedertaal (Guldenboek, fotoalbums, diploma's)
  - Behandeling: gammastralen (anti-schimmelbehandeling) en droogreinigen

De bibliotheekmedewerker zorgde ervoor dat 911 boeken van de Erfgoedbibliotheek, gelijktijdig met hun invoer in de Anet-catalogus, van een geschikte zuurvrije verpakking werden voorzien. Ook de ontvangen tijdschriften kregen deze verpakking. Twee projectmedewerksters herverpakten de door hen geïnventariseerde archieven uit de bewaargeving van het Rijksarchief Antwerpen in zuurvrije verpakkingen.

De vrijwilligers van het Stadsarchief voerden eveneens heel wat conserveringsopdrachten uit in 2019. Zo zorgden ze voor het herinpakken van de reeks Plakbrieven (1.973 nummers), het notarieel archief (666 nummers) en de Stadsrekeningen (510 nummers). Daarbij hoorde ook het maken en kleven van zuurvrije etiketten op de archiefdozen en verpakkingen van documenten.

6.2 Depotbeheer

6.2.1 Depot Hof van Habsburg: Verbetering van de klimaatomstandigheden door isolatie en afscherming van ramen en renovatie daken

De voorbereiding van de werken ter vervanging van alle ramen en de renovatie en isolatie van de daken van het hoofdgebouw liep in 2019 jammer genoeg ernstige vertraging op. Het project zou worden opgenomen via een samenwerkingsverband tussen de Stad Mechelen (als eigenaar van de westvleugel van de Kazerne Dossin, waarin het Stadsarchief gevestigd is) en de bewonersgroep van Hof van Habsburg (als eigenaars van de privéappartementen in de noord- en zuidvleugels). In de loop van de eerste stadia van de aanbestedingsprocedure bleek dat de bewonersgroep zich niet kon vinden in de voorgestelde kostprijs van het project en werd de samenwerking en aldus de procedure stopgezet. Beide partijen zullen de werken apart financieren en laten uitvoeren, waar mogelijk wordt dat zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Het stadsbestuur startte daarop in het najaar de aanbestedingsprocedure opnieuw op. De eigenlijke aanvang van de werken wordt nu voorzien in de zomer van 2020. Ter voorbereiding van het renovatieproject wer-

den de kostbare schilderijencollectie van de Commanderie van Pitzemburg, andere schilderijen en de glasramen (bureau hoofdarchivaris) uit de trappenhal en andere bewaarruimtes van het archiefgebouw weggehaald en definitief overgebracht naar de kunstenberging van het stedelijk Museum Hof van Busleyden.

6.2.2 Erfgoeddepot 'Depot Rato'

Het bouwproject rond Depot Rato kampte ook dit jaar met aanslepende technische problemen waardoor slechts in beperkte mate vooruitgang geboekt werd. Het stadsbestuur, de betrokken diensten en de firma's hadden op regelmatige basis overleg met elkaar om tot een oplossing te komen. Er was aldus een beperkte activiteit op de werf terwijl ondertussen voor bepaalde delen van de collecties uitgekeken werd naar tijdelijke bewaarlocaties. De depotverantwoordelijke deed op de site het nodige om de in nooddepot bewaarde archieven in zo veilig mogelijke conditie te houden.

7 BEGELEIDING EN ADVISERING

7.1 Begeleiding en advisering inzake archief- en documentbeheer

Vanuit zijn rol als verantwoordelijke voor de duurzame digitale archivering heeft de nieuw aangeworven archivaris Erwin Steegen zich sinds mei 2019 ingewerkt in het informatie- en documentbeheer van de stad Mechelen en de samenwerking opgestart met de stedelijke informatiebeheerder. Er zijn contacten gelegd met collega's van andere diensten die betrokken zijn of raakvlakken hebben met het informatiebeheer. In dit verband zijn er ook introducties geweest van sommige van de belangrijkste applicaties die binnen de stad worden gebruikt.

Ten aanzien van het papieren documentbeheer is veel aandacht gegaan naar het in kaart brengen van de verschillende archiefruimtes voor de bewaring van dynamisch en vooral semi-statisch archief. Met het oog op een meer stabiele en efficiënte archiefvorming drong de noodzaak tot meer optimalisatie zich op: het vrijwaren van voldoende bergruimte, selectie en vernietiging, ordenen en toegankelijk maken van het semi-statisch archief. In het najaar van 2019 is hierover met diverse actoren overleg gevoerd en werd er gewerkt aan het opstellen van een generieke aanpak.

7.2 Advisering en ondersteuning externe erfgoedbewaarders

De archivarissen deelden hun kennis en ervaring en verleenden adviezen aan externe beheerders van erfgoed in Mechelen en in de regio. Zo had de hoofdarchivaris een overleg met de heemkring van Steenokkerzeel waarbij hij toelichting en praktische tips gaf over de ontsluiting, conservering en beheer van archieven en andere erfgoedcollecties. Ook werd info uitgewisseld over bepaalde bronnentypes zoals wezenregisters of archieven van de armentafels. Daarnaast zorgden de archivarissen voor een begeleidingstraject met Koninklijk Theater De Moedertaal (TDM). Gesticht in 1874 is dit één van de oudste toneelgezelschappen in Mechelen. De vereniging heeft een eigen erfgoedcollectie waarrond zich enkele vrijwilligers zich geschaard hebben die de collectie beter willen conserveren en ontsluiten. In nauwe samenwerking met de afdeling Musea en Erfgoed van de Stad Mechelen en met steunpunt CEMPER werkte het Stadsarchief mee aan een aangepaste begeleiding waarbij het zich vooral concentreerde op het archief van het gezelschap. De archivarissen brachten een plaatsbezoek aan het theater en adviseerden en overlegden met de TDM-vrijwilligers omtrent de archiefbewerking en -ontsluiting. De vrijwilligers namen alvast de voorbereidende activiteiten op. Aangezien de locatie van TDM niet de meest geschikte bewaaromstandigheden bood, kon TDM zich vinden in de optie van een duurzame bewaring in het Stadsarchief. Als voorbereiding op de toekomstige verdere inventarisatie en formele overdracht werden de archieven alvast overgebracht naar het archiefgebouw. Door schimmel aangetaste of anderszins beschadigde stukken werden daarop in opdracht van het Stadsarchief door restauratie-atelier VanWaarde behandeld (zie ook 6.1 Restauratie- en conserveringsactiviteiten).

Zie ook 8.2 Werking regionaal archievenoverleg DYNA'MK

7.3 Advisering straatnaamgeving

Hoofdarchivaris Willy Van de Vijver formuleerde een aantal adviezen voor de officiële benamingen van een aantal nieuwe straten in Mechelen. De voorbije 2 jaar en ook voordien was er vanuit het stadsbestuur een vraag naar meer aandacht voor vrouwen bij de toekenning van officiële straatnamen. De hoofdarchivaris stelde daarop een lijst samen met voorstellen van namen van vrouwen die een belangrijke of toonaangevende rol speelden in het lokale en nationale verleden. Hij lichtte de achtergronden en gebruik van de lijst

toe in de Raadscommissie Algemene Zaken van 9 mei. Na enkele beperkte wijzigingen en aanvullingen kwam aldus een definitieve lijst tot stand. Op basis daarvan werden in 2019 de volgende Mechelse straatnamen toegekend:

- Berthe Seroenstraat (verkaveling Kantvelde) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 25.02.2019
- Anna Paulownaboomstraat (verkaveling Perelaarstraat) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 27.05.2019
- Feminastraat (woonwijk Schijfstraat) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 27.05.2019
- Diana-, Venus-, Afrodite-, Hera-, Demeter- en Artemispad (woonwijk Schijfstraat) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 27.05.2019
- Katelijne Janssensstraat (verkaveling Hogeweg) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 24.06.2019
- Irene Spickerplein (einde Goswin de Stassartsstraat) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 02.09.2019
- Alice Nahonplein (Zandpoortvest/Dijle) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 21.10.2019
- Lucas en Maria Faydherbestraat – definitieve beslissing op gemeenteraad van 21.10.2019
- Anna Van Ranstplein (Comet/Komet-site) – definitieve beslissing op gemeenteraad van 16.12.2019
- Emilie Frescostraat (verkaveling Kapelleblokstraat/Auwegemvaart): principiële beslissing van de gemeenteraad van 16.12.2019

8 ONDERSTEUNING EN NETWERKING

8.1 Kennisdeling

(Zie ook rubriek 7.2. Advisering en ondersteuning externe erfgoedbewaarders)

Het Stadsarchief deelde haar kennis met het publiek en andere actoren binnen de erfgoedsector:

- Archivaris Erwin Steegen nam samen met andere collega's uit de erfgoedsector actief deel aan de brainstormsessie over de toekomstige digitale strategie van Archiefbank Vlaanderen op 25 juni (FARO, Brussel) en gaf daarna feedback bij de resultaten.
- In het kader van een onderzoek door het departement CJM van de Vlaamse Gemeenschap naar het gebruik van publieksdata namen archivariissen Koen Vermeulen en Erwin Steegen en hoofdarchivaris Willy Van de Vijver op 1 juli deel aan een workshop in het Stadsarchief met onderzoeker Tom Ruetten. Insteek was nagaan op welke wijze het gebruik van publieksgegevens kan helpen om op een datagedreven manier aan benchmarking en marketing te doen voor stadsarchieven. Daarbij werd gepeild naar de visie en aanpak van het Mechelse Stadsarchief.
- De archivariissen namen deel aan de vergadering van de VVBAD-Werkgroep Lokale Overheidsarchieven (WLOA) in het Stadsarchief op 17 oktober

8.2 Werking van het regionaal archievenoverleg DYNA'MK

De beide archivariissen namen actief deel aan de vergaderingen van de stuurgroep die dit jaar 3 maal samenkwam, namelijk op 1 april (Mechelen) en op 10 oktober en 12 december (Lier).

De partners uit de erfgoedregio's Mechelen en Kempens Karakter wisselden in werkgroepen informatie uit en zochten samen naar praktische oplossingen die een antwoord kunnen bieden op de reële problemen en behoeften van professionele en niet-professionele archiefbeheerders. De Mechelse archivariissen traden op als coördinator en namen deel aan 2 werkgroepen:

- "Integratie archief van gemeente en OCMW": deze werkgroep (17 deelnemers), geleid door hoofdarchivaris Willy Van de Vijver en stadsarchivaris Els Michiels (Archief Stad & OCMW Lier) gaat in op de uitdagingen van het samengaan van het gemeentelijk - en OCMW-archiefbeheer in de 2 regio's. Op de bijeenkomst van de werkgroep op 14 maart in Nijlen stelden de deelnemers vast dat de thematiek van de sociale dossiers afdoende behandeld. Het grotere werkpunt, zijnde de modelovereenkomst waarin de verantwoordelijkheden, taken en rollen bepaald worden binnen het geïntegreerd archiefbeheer gemeente-OCMW werd ruimschoots uitgewerkt. Daarbij werd het voor de leden steeds duidelijker dat een aantal belangrijke artikels moeilijk hun plaats kregen binnen de vorm van een samenwerkingsovereenkomst. Velen gaven dan ook aan dat ze dit gegeven verder wilden uitwerken in een nieuw archiefreglement. Aangezien de focus van de werkgroep daarmee grondig wijzigde en een aantal leden mogelijk zou afhaken, werd besloten deze werkgroep op te heffen en na een nieuwe rondvraag naar geïnteresseerde deelnemers binnen de twee regio's met een nieuwe werkgroep van start te gaan. (Zie hieronder)
- "Vernieuwd Archiefreglement" deze werkgroep (12 deelnemers), geleid door hoofdarchivaris Willy Van de Vijver en stadsarchivaris Els Michiels (Archief Stad & OCMW Lier) kwam voor de eerste keer samen in Heist-op-den-Berg. Mede op initiatief van Herentalse stadsarchivaris Geerd De Ceulaerde werden de diverse onderdelen van een dergelijk reglement besproken en afgebakend. Daarnaast werd dit eerste ontwerp vergeleken met recente archiefreglementen uit andere steden en gemeenten.

9 INTERNE WERKING

9.1 Personeelssituatie

Het Stadsarchief kende gedurende het voorjaar erg ingrijpende wijzigingen in het personeelsbestand. Archivaris Dieter Viaene nam na 13 jaar trouwe en energieke dienst afscheid om dezelfde functie te gaan uitoefenen in zijn thuisstad Brugge. Op 15 maart werd hij tijdens een warm en emotioneel afscheidsmoment uitgezwaaid door de Mechelse vrijwilligers en de archief- en erfgoedcollega's. Naast zijn vacant geworden functie diende in dezelfde periode ook een 3de archivarisfunctie ingevuld te worden nadat een eerste selectieronde in 2018 geen kandidaat had opgeleverd. De nieuwe 'constellatie' van een hoofdarchivaris en twee archivariissen bood ook de mogelijkheid om de archivistaken te herverdelen en heroriënteren. Zo zal de archivaris 'erfgoedwerking' zich grotendeels toeleggen op de publiekswerking, communicatie en vrijwilligerswerking, terwijl de archivaris 'digitale archivering en databanken' zich zal concentreren op de duurzame digitale archivering en op de performantie, kwaliteit en integratie van de beheers- en ontsluitingsystemen van het Stadsarchief. De hoofdarchivaris blijft verantwoordelijk voor de algemene coördinatie en beleid, samen met enkele specifieke taakgebieden zoals het collectiebeleid en de calamiteitenplanning.

Gedurende drie maanden werden maar liefst drie selectieprocedures doorlopen. Dat was niet altijd een sinecure: door het beperkte personeelsbestand en de flinke, soms complexe uitdagingen binnen de archief- en erfgoedsectoren ligt de lat voor de kandidaten vaak hoog. Bovendien is de belangstelling bij werkzoekenden voor een job in een archiefinstelling eerder matig te noemen, een trend die de laatste jaren ook bij andere archieforganisaties in Vlaanderen is waar te nemen. Door een gelukkige mengeling van actieve promotie van de vacatures en toeval slaagden de afdeling Personeel en het Stadsarchief er toch in om de meest geschikte kandidaten in huis te halen.

De hierboven genoemde betrekking van archivaris 'erfgoedwerking', waarvan het takenpakket voor een groot deel overeenkwam met dat van archivaris Dieter Viaene, kon vanaf 1 april ingevuld worden door Koen Vermeulen. Deze jonge Mechelse historicus werkte al enige jaren in de stedelijke erfgoeddiensten en was sinds 2017 als archiefmedewerker bij het Stadsarchief aan het werk. Uit de selectieprocedure voor de archivarisfunctie 'digitale archivering' kwam dan weer Dr. Erwin Steegen als beste kandidaat naar voor. Naast zijn wetenschappelijke achtergrond en carrière bij de Universiteit Maastricht beschikte hij over de nodige relevante kennis en ervaring, verworven tijdens de 12 jaren die hij doorbracht als archivaris en afdelingshoofd bij het Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL) in Maastricht. Op 1 mei ging Erwin Steegen aan de slag bij het Stadsarchief.

In 2018 werden voor de herinventarisatie van het in bruikleen gegeven fonds 'Mechelse archieven' van het Rijksarchief Antwerpen Hadewijch Masure en Liese Vandoninck aangeworven als halftijdse projectmedewerkers. Na het vervroegde vertrek van Hadewijch Masure ging vanaf het begin van het jaar Liese Vandoninck voltijds aan de slag. Naast het (her)inventarisatiewerk werkte zij ook mee aan het archiefstuk van de Erfgoeddag. Vanaf 30 april verliet ze het Stadsarchief om de betrekking op te nemen van regio-archivaris in het Land van Dendermonde. Een laatste 'nieuw gezicht' in het archiefteam was Patricia Budini. Na een loopbaan als administratief medewerker bij de facilitaire en financiële diensten van het OCMW en de Stad Mechelen ging zij vanaf 1 juni als nieuwe, gedreven archiefmedewerker aan het werk. Ondanks alle personeelwissels mochten ook de vertrouwde krachten van de archiefdienst niet uit het oog verloren worden: documentalist en iconografieverantwoordelijke Axel Vaeck kon op 24 september zijn 25 jaar dienst bij het Stadsarchief vieren.

Op het vlak van **alternatieve tewerkstelling en stages** verrichtte Brecht Meul (activeringsstage Vokans) diverse taken in het Stadsarchief, waaronder het kopiëren van digitaal beeldmateriaal (aanmaak back-up) van de Regionale Beeldbank. Helaas moest zijn stage vroegtijdig worden stopgezet wegens gezondheidsredenen.

9.2 Vorming

Personeelsleden van het Stadsarchief namen dit jaar deel aan volgende vormingsmomenten en –trajecten:

Deelname aan studiedagen

Archivaris Erwin Steegen:

- Internationales Archiv Symposium: *'Archief en wetenschappelijk onderzoek'*, Rijksarchief, Leuven, 6 juni
- Archiefbank Vlaanderen, *'Brainstorm en Missie/Visie van de Archiefbank'*, FARO, Brussel, 25 juni
- Studiedag i.k.v. Thesaurus of Early Modern Resources (TEMAS, Brainproject - Belgisch Federaal Wetenschapsbeleid), *'Familieschatten. De bronnenrijkdom van vroegmoderne familiearchieven'*, Rijksarchief en KULeuven, Heverlee (Arenberg), 3 september
- *VIAA's Partnerevent*, Vlaams Instituut voor Audiovisuele Archivering, Leuven, 3 december

Hoofdarchivaris Willy Van de Vijver:

- Workshop *"Archiefvorming van stedelijke instellingen in de vroegmoderne periode"*, Rijksarchief, Leuven, 15 maart
- Studiedag *'Het Bestuursdecreet van 7 december 2018 uitgelegd'*, VAC Gent, 1 oktober

Archivaris Erwin Steegen en hoofdarchivaris Willy Van de Vijver:

- FAAD-studiedag: *'Change Management, veranderingen beheersen binnen je organisatie'*, VUB, Brussel, 6 mei

Archivarissen Erwin Steegen en Koen Vermeulen en hoofdarchivaris Willy Van de Vijver:

- *Informatie aan Zee* – Tweejaarlijks congres voor informatieprofessionals, VVBAD, Oostende, 19 september
- Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL): bijdrage i.v.m. inventariseren van 19de en 20ste eeuwse 'industriële archieven' n.a.v. publicatie *Inventaris Domaniale Mij*n, gevolgd door werkbezoek aan archiefdienst RHCL, Maastricht, 4 december

Externe opleidingen

Archivaris Erwin Steegen:

- VIAA - Werkgroep digitale collectie: complexe objecten, 26 september

Archivarissen Erwin Steegen en Koen Vermeulen:

- Opleiding *'Beschrijven en ontsluiten van archieven met ICA-Atom en Atomis'*, locatie: Stadsarchief Mechelen, 13 mei

Interne opleidingen:

Archivaris Erwin Steegen:

- Opleiding rond gegevensbescherming (GDPR) en informatieveiligheid, Mechelen, 3 oktober
- Dilemmatraining Stad Mechelen, 17 oktober

Hoofdarchivaris Willy Van de Vijver:

- Opleiding HR-evaluatietool Protime voor leidinggevenden, Mechelen, 10 januari

9.3. Gebouwenbeheer - Nieuwe duurzame verlichting door project TRILUX “Licht als dienst”

In het Stadsarchief maakten de oude fluorescentielampen plaats voor 267 nieuwe ledlampen, die feller zijn, langer meegaan en een pak minder verbruiken. Stad Mechelen en elektronicafabrikant TRILUX sloegen de handen in elkaar om 1.150 lichtarmaturen aan te brengen in vier gebouwen van de stad. Het Stadsarchief had zich aangeboden als één van deze vier pilootdiensten. Voor de komende vijftien jaar kan de stad beroep doen op de diensten van TRILUX, bijvoorbeeld bij een defect. Na die termijn worden de ledlampen hergebruikt. Een duurzame en circulaire manier van werken! Dit project werd meegefinancierd door het Klimaatfonds 2018 van provincie Antwerpen. De Stad Mechelen ontving 75.000 euro voor het project Leenlicht, waaronder zowel de samenaankoop ‘LED op!’ viel, alsook de uitrol van “licht als dienst” bij meerdere gebouwen van Stad Mechelen.

Willy Van de Vijver
hoofdarchivaris